דו-בק

שתה טובה. מתמיד

תשבץ העולם הזה 1009

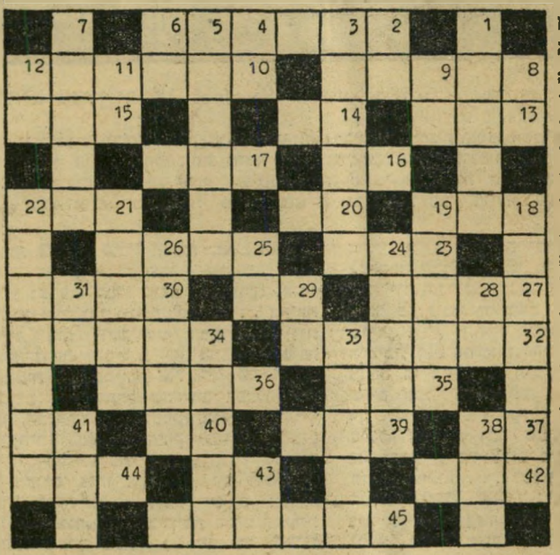

מאוזן: 2. פרח סתוי; 8. נסיכותה של גריימ קלי; 10. קציץ קדמוני; 13. בו עוסקים יבואנים ויצואנים; 14. מרכז; 15. מתנדבי חוץ־לארץ; 16. עולה מים המלח; 17. פרי; 18. כלי רצח ליעל; 20. יחידת חשמל; 21. לחץ אויר; 23. רעדה; 25. מקובל; 27. תבלין למאפה; 29. זאב שרף ממונה עליו; 30. כלי־משחית; 32. מה שגרמניה משלמת לישראל; 34. טקסי; 35. מכה, יריה, באידיש; 36. קפה תורכי; 37. קיים; 39. בכי; 40. חמשים וחמש; 41. אות אחדות העבודה; 42. כתובת; 43. נכרי שהתיהד; 44. דמות אגדתית; 45. מושב המטכ"ל האמריקאי.

מאונך: 1. תקווה; 2. שק, לפי ביטויו; 3. קורות; 4. דגל; 5. מושבה בשרון; 6. תיבת דאר; 7. נביא האיסלאם; 8. בן זוג המכס; 9. למנורה; 11. אוקינוס; 12. יורד בלילה; 18. הבירה; 19. מלך מרחבי קדמוני; 21. יאה; 22. עירו של אברהם שפירא; 24. גמרא; 25. פלא; 26. כת הותיקים; 28. נזכר למעלה; 29. מפקד מחלקה; 31. תערוכת ישראל; 33. פרח; 34. מרילין; 38. על הראש; 41. ממנו עשוייה גדר מחנה; 43. על כל בית.

אלבום סיני

בתמונות בשלש שפות

(עברית, צרפתית, אנגלית)

במחיר מיוחד לנרשמים

1.800 ל"י

במקום 3.250

להרשם בכל החנויות לספרים ועתונים החל מיום ג', 12.2.57.

הספר ימסר לנרשמים ב־25.2.57

תלושי הנחה לרכישת אלבום סיני

1.800 ל"י

(במקום 3.250 ל"י)

כוחו יפה בכל תחנת הרשמה עד 22.2.57

שלח את אלבום סיני לידידיך בחוץ לארץ. משלוח לחו"ל: ת"א, אחד העם 24, טופל.

שגריר השחיתות בתורכיה

(המשך מעמוד 7)

היבואן להחזיק בהון חוזר גדול ומזומן, לפעולותיו.

בידי פרישמן לא היה הון כזה. לעומת זאת היה לו ההון הקטן המספיק לשלם שוחד לאנשים הקובעים, כדי שיעצמו עיניים בשעת הצורך. אולם אפילו חלק ההון הנחוץ לערבות לא נמצא בידי פרישמן, והוא מישכן לבאנק תורכי את הסחורה שעמד לייבא, עוד בטרם הועמסה סחורה זו על גבי אניה בנמל חיפה.

כשהסתיימו סידורים אלה, הבין פרישמן כי ייבוא של סחורה משובחת, שתימכר ב־ערכה הנכון, לא יכניס יותר מאחוזי רווח מסחריים רגילים. לרווח כה פעוט לא היה רגיל. לכן החליט כי במקום מסמרים במידות מסויימת ויקרות, ייבא פרישמן דוקא מסמרים במידות אחרות, זולות יותר. העובדה שהוא הורשה לייבא סחורה זו רק על סמך הבטחה כי היא תשמש להקמת בנייניו, לא הפריעה לו למכרה לסוחרים תורכים, בשוק השחור. וגם אותם ביקש לרמות. במקום לבדים שלמים ונאים, למשל, ייבא דוקא לבדים פגומים, מתוצרת בית־החרושת השייך בחלקו לאחים סחרוב. במקום כבלים חשמליים מתאימים למערכת חשמל ביתית, ייבא כבלי־חשמל שנועדו לאניות ולתחנות־כוח. ובמקום מדרגות סוג א', ייבא מדרגות סוג ג'.

אופיינית לפרק זה היתה פרשת המסמרים. להלכה, הותר לפרישמן לייבא חומרי־בניין לצורך מפעליו הוא. למעשה, ייבא את החומרים לפי הזמנותיהם המוקדמות של סוחרים תורכיים בחומרי־בניין, שהתכוננו לשווקם בשוק הזופשי. סוחרים אלה הזמינו כמויות גדולות של מסמרים בגדלים שונים, ופרישמן נסע לישראל על מנת לקנות את המסמרים.

וייסלפיש, ששמו כיצואן התנוסס מעל לעיסקה, הציע כי המסמרים יוזמנו בגדלים המתאימים אצל סינדיקאט של חרי המסמרים. אולם פרישמן החליט להזמינם במקור זול יותר: אצל סוחר גרוטאות חיפאי בשם שובינסקי, שבמחסניו נמצאו טונות על טונות של שקים ממולאים במסמרי־בניין משומשים וחלודים, שהוצאו מתוך הלוחות לאחר־השימוש, ויושרו בסטישים.

★ ★ ★

צ'קים בלי כיסוי

דו"ח מסמרים הגיעו לנמל־חיפה, ובשל קשריו המצויינים של פרישמן במכס, הוטענו על אוניה, מבלי שנבדקו תחילה אם אמנם הם מתאימים להזמנות מתורכיה. גם במכס התורכי לא התעוררו בעיות. להיפך — מחמת המחסור החריף במחסנים גדולים מתאימים, הסכים פרישמן להעמיד לרשות השלטונות התורכיים את מחסני־הוא, כדי שישמשו זמנית כמחסני־מכס לסחורותיו. הוא גם מסר למכס את מפתחות המנעולים של מחסנים אלה, שנמצאו במרתפי הבניינים הגדולים שהקים.

אין זה אלא טבעי, שפרישמן השאיר בידיו העתקים של מפתחות המחסנים, ואין זה אלא מובן מאליו שמכוניותיו היו ניגשות לעתים למחסנים וטוענות סחורות מתוכן, ללא תשלום מכס. סקידי המכס התורכי רגילים להסתפק בתשלום אחר לגמרי.

כך סופקו שקי המסמרים למזמיניהם, שנוכחו מיד לדעת כי רומו. במקום מסמרים חדשים במידות קטנות ויקרות, נתגלו בשקים מסמרים משומשים במידות גדולות וזולות. קוני המסמרים הזדרזו להביא את תלונתם בפני לשכת־המסחר התורכית וקול הזעקה שקמה הגיע לפתע גם לאוזניהם של מנהלי החברות המפקחות על בנייניו של פרישמן.

אלה מיהרו לבדוק את מלאי החומרים שנרכש, כביכול, לצורך בנייניהם, ונוכחו לדעת כי התומרים לא יספיקו להשלמת הבניינים. כאן צץ החשד הראשון בלבם של מנהלים אלה, כי אין כלל בדעתו של פרישמן להשלים את העבודות שהוא מבצע למענם.

בצורה דומה רומו הסוחרים ניאזי וסאמי מארמוטלו, ששילמו לפרישמן מראש בעד כמויות של זכוכית מסוג א'. כשהגיעה הזכוכית הפרישמנית לידיהם, בדקה לשכת המסחר התורכית את טיב הסחורה, והודיעה לסוחרים כי בשום פנים לא תתיר את מכירת הזכוכית במחירי זכוכית מסוג א'.

לסוחרים היה צפוי איפוא הפסד עצום ומכירת הסחורה במחיר נמוך בהרבה ממחיר הקנין. רק לאחר שורה שלימה של הרפתקות, הצליחו לקבל מידי חברת פרישמן צ'קים להחזרת מחיר הזכוכית. בסופו של דבר, לא היה לצ'קים אלה כיסוי בבאנק.

★ ★ ★

חיי מלכים

במשך כל אותה תקופה, גם כאשר העסקים החלו להסתבך במהירות מסחררת, ניהל פרישמן בתורכיה אורח חיים של קיסר־זוטא. הוא גר בבתי־המלון המפוארים ביותר, בילה ערבים על ערבים בקאבארטים של אנקארה ואיסטנבול. המלצרים בבארים אלה ידעו, כי לגבי פרישמן החשבון איננו בעייה כלל. המשקאות, הכלים המנופצים ושאר השעשועים, שולמו על־ידיו ביד רחבה ושופעת.

גם מעובדיו דרש יחס ההולם קיסר מימי התפארת העיתומנית של המאה השמונה־עשרה. הפקידים היו חייבים לקום על רגליהם כל אימת שפרישמן נכנס לחדרו, שהיה מקושט בתמונת ראש ממשלת תורכיה ואתא־תורק. כן פיתח רשת שלמה של בילוש והלשנה בין הפקידים, שנדרשו לספר איש על מעשי רעהו.

שיגעון הגדלות הציף את פרישמן עד כדי כך, שהחל להתפאר, ממש כגיבורי האגדות המזרחיות, בכוחו הכל יכול ובשלטונו הבלעדי בתורכיה.

כאשר הגיע, יום אחד, לתורכיה, מנהל סולל בונה הילל דן, ישב פרישמן באותה שעה במשרדו עם חבר פקידיו הבכירים. לפתע צעק בקול גדול: „אני אהיה הישראלי היחיד בתורכיה! אני אדרוך על גופות מתים! אתם רוצים לראות איך תוך עשר דקות תגרש המשטרה התורכית את הילל דן מהארץ?" והוא הסתער בחימה שפוכה על הטלפון. רק כמה מהפקידים המקורבים אליו הצליחו להשפיע עליו שלא ינסה לבצע את איומו הלכה למעשה.

לא פחות משביזבז על עצמו, ביזבז פרישמן על ידידים ישראליים, שביקרו על חשבונו בכל רחבי תורכיה. מבקריו, ממנהלי באנקים ועד לצמרת המשטרה, התאכסנו גם הם במיטב המלונות וערכו טיולי פאר על פני הארץ בקאדילאק המפואר של מארחם.

הארז שימש דוגמה חייה לאוזבי הקיר. גם שאר מנהלי החברה ופקידיה ניהלו חיי־מלכים נסולי־דאגה, הביאו לתורכיה את נשותיהם וטיילו בחברתן על חשבון החברה, תוך ביז עמוק לכל חסכון שהוא.

עובדות אלה מסבירות כיצד אירע שלאחר ההתמוטטות, הסתבר מתוך ספרי החשבונות

(המשך בעמוד 18)